

Секція: Роль іноземної мови для спеціалістів сфери економіки та управління персоналом

МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ВНЗ

Тригуб І.П.

старший викладач кафедри ділової іноземної мови

та міжнародної комунікації

Національного університету харчових технологій

Інтеграція до європейського і світового освітнього простору передбачає реформування вищої школи, зміну освітньої парадигми, її модернізацію. Адже саме від підготовки високопрофесійних фахівців залежить міцність держави, її стійкість у глобальній системі розподілу праці. Однак адаптація до нових економічних і соціокультурних умов оновлення змісту й організації навчально-виховного процесу в напрямку підвищення якості та конкурентоспроможності національної освіти. Державна політика України в галузі освіти спрямована на вирішення стратегічних питань, що постали перед національною системою освіти загалом і вищою школою зокрема, під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів. Тому важливим для держави є виховання людини і майбутнього фахівця інноваційного типу мислення та культури, проектування освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти; пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг; апробація та впровадження інноваційних педагогічних систем; реального забезпечення рівного доступу всіх громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті; модернізації змісту освіти і організації її у співвідношенні до світових тенденцій і вимогам ринку праці; забезпечення безперервності освіти та навчання протягом життя; розвитку державно-громадської моделі управління [1]. Нові політичні і соціально-економічні зміни

в Україні та її прагнення до активного і плідного співробітництва із західними країнами суттєво вплинули на розширення функції іноземної мови як предмета і привели до переосмислення мети, завдань та змісту вивчення іноземної мови. Адже розширення міжнародного співробітництва та міжнародних контактів потребують сьогодні глибокого володіння іноземною мовою. Це значною мірою підвищує престиж предмета «Іноземна мова» як дисципліни ВНЗ. Звичайно, проблема мотивованості у навчанні виникає з кожної дисципліни, але особливо гостро вона проявляється під час вивчення іноземної мови. Розглядаючи мотивацію як основну рушійну силу у вивченні іноземної мови, відзначимо, що мотиви відносяться до суб'єктивного світу людини, визначаються його внутрішніми спонуканнями [3]. Будь-яка людина може вчити і вивчити іноземну мову, якщо тільки сама відчує у цьому необхідність і потребу, а значить це бажання буде мотивовано. Саме тому формування у студентів ключової компетентності «умій учитися» набуває особливого значення, коли мова йде про навчання і виховання інтелектуальної еліти нашої держави. Прищеплювати учням прагнення і здатність до освіти впродовж життя необхідно починати ще в початкових класах. Як будь-який викладач, що працює над своїм самовдосконаленням, знає, що ключова компетентність «умій учитися» має такі компоненти:

- мотиваційний (ставлення до навчання);
- змістовий (вже відомі та нові знання, уміння, навички);
- процесуальний (способи виконання діяльності на різному рівні складності).

Зупинимось докладніше на мотиваційному компоненті. Це сформоване вміння вчитися, коли студент усвідомлює свою діяльність і прагне її вдосконалити; також виявляє інтерес до навчання і докладає вольових зусиль для досягнення позитивного результату пізнавальної діяльності; сам визначає мету діяльності або свідомо сприймає ту, що поставлена викладачем [2]. Поняття «мотив» вчені трактують по-різному: від розуміння мотиву як умови існування до морально- політичних установок і міркувань, за якими студент має

діяти. Але більшість думок сходиться на тому, що мотив-це або спонукання, або намір, або мета.

Відомо, мотиваційна сторона процесу навчання має дві групи мотивів:

- зовнішні (заохочення і покарання);
- внутрішні (забезпечують найбільш стійкий інтерес до навчання).

Зовнішня мотивація не пов'язана зі змістом дисципліни, а зумовлена зовнішніми обставинами, такими як: мотив досягнення; мотив самоствердження; мотив ідентифікації; мотив афіліації; мотив саморозвитку; просоціальний мотив. Зовнішня мотивація через змушення людини вчитися дуже малоефективна і не сприяє досягненню високих результатів у навчанні. Тим більше не варто розраховувати на зовнішню мотивацію у навчання вже фактично дорослих людей, до яких можна віднести і студентів вищої школи. У цьому випадку доцільно спиратися лише на внутрішню мотивацію, тобто таку, де стимули до навчання породжуються саме тим, хто навчається, а не нав'язуються йому ззовні.

Внутрішні мотиви навчання, що характерні для діяльності, спрямованої на здобуття нових знань та на оволодіння необхідними для цього способами дій. Внутрішня мотивація безпосередньо пов'язана із самою дисципліною. У цьому випадку студентів буде приваблювати сам процес навчання, оскільки вони самі отримують задоволення від того, що долають труднощі, які виникають під час розв'язання навчальних задач. У студентів мотиви навчання залежать також від рівня навчальної успішності студентів. Чим вище у студентів рівень навчальної діяльності, тим більший у них інтерес до дисципліни. Тому з високою позитивною внутрішньою мотивацією ефективність навчальної діяльності зростає у багато разів. Така висока позитивна внутрішня мотивація у навчанні іноземних мов виникає в тому випадку, якщо мовленнєва діяльність мовою, що вивчається, та сам процес оволодіння нею мають для тих, хто навчаються, особистісну значущість: стають важливими для досягнення особистісних цілей та пробуджують позитивні емоційні відчуття.

Одним із найважливіших факторів формування у студентів потреби в навчанні, і вивченні іноземної мови зокрема, є особистість викладача, його ерудиція та майстерність викладання предмета. Методи формування пізнавальних інтересів потребують створення емоційно-моральних ситуацій, цікавих аналогій, здивування, зіставлення життєвих і наукових тлумачень при вивченні мови. Найважливішим є емоційна та яскрава мова педагога, яка буде захоплювати студентів і стимулювати їх до навчально-пізнавальної діяльності. Доброзичливе ставлення викладача до студентів, що ґрунтується на повазі і вимогливості до них, сприяє також формуванню мотивації навчання. Н.Ф.Тализіна наголошує на двох шляхах розвитку мотивів навчання: через засвоєння студентами суспільного сенсу навчання; через саму діяльність навчання студента, яка обов'язково повинна зацікавлювати його. Спочатку педагог повинен довести до свідомості студентів мотиви, які, на перший погляд, не є суспільно незначущі, але при тому мають досить високий рівень дієвості (бажання отримувати позитивні оцінки). Студентам потрібно спочатку допомогти усвідомити зв'язок оцінки з рівнем знань, потім підійти до мотивації, що є пов'язана з бажанням мати високий рівень знань і умінь після вивчення дисциплін [4].

Інший шлях формування навчальної мотивації при вивченні іноземної мови студентами немовного ВНЗу пов'язаний безпосередньо з особливостями організації навчального процесу. Інтерес до вивчення предмета буде існувати в тому випадку, якщо навчальна діяльність набуватиме для студентів творчого характеру. Крім змісту навчального предмета, мають значення і методи роботи з ними. Про це, наприклад, говорить В.Моргун: принцип підбору студентів під час комплектування малих груп має велике мотиваційне значення: якщо студентів з нейтральним ставленням до вивчення предмета поєднати зі студентами, які не мають мотивації до вивчення предмета, то після спільної роботи перші підвищують свій інтерес до вивчення.

Отже, основна мета навчання іноземної мови у ВНЗ- формування у студентів здібностей і готовності до міжкультурної комунікації у сфері

професійної діяльності. Важливу роль у цьому процесі відіграє мотивація вивчення іноземної мови, яка виражається у потребі організувати професійну комунікацію. Тому однією з найголовніших особливостей іноземної мови як навчальної дисципліни повинен бути професійно орієнтований характер, відображений у меті і змісті. Матеріал занять повинен базуватися на основі спеціальності, обраної студентами, що стимулює вивчення іноземної мови, підвищує професійний рівень студентів. У центрі навчального процесу повинна знаходитись особистість студента, його потреби і можливості. Роль викладача при цьому полягає у створенні сприятливих дидактичних умов для освоєння навчально-професійного матеріалу, мотивації, стимулюванні інтелектуального розвитку і креативності студентів. Викладач іноземної мови повинен не тільки зацікавити студента у розвитку його професійної компетентності завдяки вивченню іноземної мови шляхом правильного вибору основних видів навчальної діяльності (рольові ігри, ділові ігри, проектування, «мозковий» штурм, «кейс-метод», дискусії, презентації, інтернет-пошук лінгвістичної інформації для виконання творчих навчальних завдань), повинен також створити не тільки систему спільної діяльності із студентом, яка розподіляє відповідність тематиці спілкування, мотивованість професійною діяльністю, а й донести до своїх студентів усю широту можливого використання знань іноземної мови у професійній діяльності майбутніх спеціалістів.

Література:

1. Національна стратегія розвитку освіти України на 2012-2021 роки
2. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О.В.Овчарук].- К. : «К.І.С.», 2004.-376с.
3. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / К.: «Інкос», 2006.-248с.
4. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология: учебное пособие [для студентов средних педагогических учебных заведений] / Н.Ф.Талызина .- М.: Академия, 1998. -288с.